

YOSHLAR YETAKCHILARI VA MAKTAB MASLAHATCHILARINING
HAMKORLIGI

Kuziyev Bekzod Bekmurodovich

ravshanbekuchqunov@gmail.com<https://doi.org/10.5281/zenodo.22753970>

Annotatsiya. Ushbu maqolada umumta'lim maktablarida joriy etilgan maktab maslahatchilari hamda mahallalardagi yoshlar yetakchilarining hamkorlik tizimi tahlil qilingan.

Muallif o'quvchilarning darsdan tashqari vaqtini mazmunli tashkil etish, ularning qobiliyatlarini aniqlash va ijtimoiy qo'llab-quvvatlashda ushbu ikki tuzilmaning o'rni va ahamiyatini yoritib beradi. Shuningdek, o'quvchilarning "raqamli portfolio"sini shakllantirish, "Yoshlar daftari" imkoniyatlaridan foydalanish hamda murakkab vaziyatdagi o'smirlar bilan ishlash bo'yicha amaliy tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: maktab maslahatchisi, yoshlar yetakchisi, hamkorlik, raqamli portfolio, to'garaklar, Yoshlar daftari, ta'lim-tarbiya, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash.

COOPERATION BETWEEN YOUTH LEADERS AND SCHOOL COUNSELORS

Abstract. This article analyzes the system of cooperation between school counselors introduced in general education schools and youth leaders in mahallas. The author highlights the role and importance of these two structures in organizing the extracurricular time of students, identifying their abilities, and providing social support. Practical recommendations are also provided on creating students' "digital portfolios," utilizing the opportunities of the "Youth Notebook" system, and working with teenagers in difficult life situations.

Keywords: school counselor, youth leader, cooperation, digital portfolio, clubs, Youth Notebook, education and upbringing, social support.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МОЛОДЕЖНЫХ ЛИДЕРОВ И ШКОЛЬНЫХ СОВЕТНИКОВ

Аннотация. В данной статье анализируется система взаимодействия школьных советников, внедренных в общеобразовательных школах, и молодежных лидеров в махаллях. Автор освещает роль и значение этих двух структур в содержательной организации внеурочного времени учащихся, выявлении их способностей и оказании социальной поддержки. Также представлены практические рекомендации по формированию «цифрового портфолио» учащихся, использованию возможностей системы «Молодежная тетрадь» и работе с подростками, находящимися в трудной жизненной ситуации.

Ключевые слова: школьный советник, молодежный лидер, взаимодействие, цифровое портфолио, кружки, Молодежная тетрадь, образование и воспитание, социальная поддержка.

Kirish

Bugungi kunda yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, ta'lim-tarbiyasiga ko'maklashish hamda ijtimoiy faolligini oshirish muhim vazifalardan biridir. Ayniqsa, maktab o'quvchilarining qiziqish va iste'dodlarini aniqlash, ularni foydali mashg'ulotlarga jalb etish va kelajakdagi maqsadlarini belgilashda yoshlar yetakchilari hamda maktab maslahatchilarining hamkorligi alohida ahamiyat kasb etadi.

Yoshlar yetakchisi o'quvchi-yoshlarning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, ularni jamoatchilik ishlariga jalb etish va turli loyihalarda faol ishtirokini ta'minlashga xizmat qilsa, maktab maslahatchisi o'quvchilarning ta'lim olishi, shaxsiy rivojlanishi, kasb tanlashi va ijtimoiy moslashuviga ko'maklashadi. Ushbu ikki yo'nalishning o'zaro hamkorligi yoshlar bilan ishlash samaradorligini yanada oshiradi.

Dolzarliligi va maqsadi

Yoshlar yetakchisi va maktab maslahatchisi faoliyatining umumiy maqsadi — o'quvchilarning manfaatlarini himoya qilish, ularning qobiliyatlarini ro'yobga chiqarish va barkamol shaxs sifatida shakllanishiga ko'maklashishdir.

Asosiy qism

Hamkorlikning birinchi muhim yo'nalishi — o'quvchilarni o'rganish va ularning muammolarini aniqlash. Bunda o'quvchilarning qiziqishlari, iste'dodlari, oilaviy va ijtimoiy sharoitlari, ta'limdagi yutuqlari hamda duch kelayotgan muammolari o'rganiladi. Aniqlangan muammolar bo'yicha tegishli choralar birgalikda belgilanadi.

Ikkinchi yo'nalish — o'quvchilarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish. Sport musobaqalari, kitobxonlik tadbirlari, intellektual o'yinlar, ijodiy uchrashuvlar, turli tanlovlar, kasbga yo'naltirish tadbirlari va ma'naviy-ma'rifiy loyihalarni hamkorlikda tashkil etish yoshlarning faolligini oshiradi.

Uchinchi yo'nalish — iqtidorli va faol yoshlarni qo'llab-quvvatlash. Har bir maktabda fan, sport, san'at, texnologiya va boshqa sohalarga qiziqadigan o'quvchilar mavjud. Yoshlar yetakchisi va maktab maslahatchisi ana shunday yoshlarni aniqlab, ularning qobiliyatini rivojlantirish uchun zarur sharoit yaratishi lozim.

To'rtinchi yo'nalish — o'quvchilarni kasbga yo'naltirish. Bugungi yosh o'zining kelajakdagi kasbini to'g'ri tanlashi uchun turli kasblar, zamonaviy mehnat bozori va ta'lim imkoniyatlari haqida ma'lumotga ega bo'lishi kerak. Bu borada turli soha mutaxassislari bilan uchrashuvlar, kasbga yo'naltiruvchi seminarlar va amaliy tadbirlarni tashkil etish muhimdir.

Beshinchi yo'nalish — muammoli va e'tiborga muhtoj o'quvchilar bilan individual ishlash.

Ta'lim jarayonida qiyinchiliklarga duch kelayotgan, jamoaga moslashishda qiynalayotgan yoki tarbiyasida alohida e'tibor talab qiladigan o'quvchilar bilan muntazam ishlash zarur. Bunday holatlarda maktab jamoasi, ota-onalar va tegishli mutaxassislar bilan hamkorlik qilish yaxshi natija beradi.

Yoshlar yetakchisi va maktab maslahatchisi o'z faoliyatini reja asosida olib borishi maqsadga muvofiq. Avvalo, o'quvchilar bilan bog'liq muhim masalalar bo'yicha muntazam fikr almashish, amalga oshiriladigan tadbirlarni birgalikda rejalashtirish va bajarilgan ishlarni tahlil qilib borish lozim.

Hamkorlik jarayonida quyidagi tamoyillarga amal qilish muhim:

o'quvchi manfaatlarini birinchi o'ringa qo'yish;

o'zaro hurmat va ishonchga asoslangan munosabatlarni shakllantirish;

har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olish;

ota-onalar bilan muntazam hamkorlik qilish;

iqtidorli va tashabbuskor yoshlarni rag'batlantirish;

muammoli vaziyatlarni o'z vaqtida aniqlash va tegishli yordam ko'rsatish;

tadbirlarning natijadorligini muntazam tahlil qilish.

Hamkorlikning yana bir muhim jihati — o‘quvchi-yoshlarning o‘z tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlashdir. Yoshlar faqat tadbir ishtirokchisi emas, balki uning tashkilotchisi va tashabbuskori bo‘lishi kerak. Bu ularda liderlik, mas’uliyat, mustaqil fikrlash va jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Yoshlar yetakchisi va maktab maslahatchisining samarali hamkorligi natijasida:

o‘quvchilarning ijtimoiy faolligi oshadi;

yoshlarning bo‘sh vaqti mazmunli tashkil etiladi;

iqtidorli o‘quvchilar aniqlanib, qo‘llab-quvvatlanadi;

o‘quvchilarning kasb tanlash bo‘yicha tasavvurlari kengayadi;

ta’lim va tarbiya jarayonidagi muammolarni erta aniqlash imkoniyati paydo bo‘ladi;

yoshlarning turli loyihalar va jamoatchilik tadbirlaridagi ishtiroki kuchayadi;

maktab, oila va jamoatchilik o‘rtasidagi hamkorlik mustahkamlanadi.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar yetakchisi va maktab maslahatchisi o‘rtasidagi hamkorlik yoshlar bilan ishlashning muhim tarkibiy qismidir. Ularning birgalikdagi faoliyati o‘quvchilarning nafaqat bilim olishi, balki ma’naviy, ijtimoiy va kasbiy jihatdan rivojlanishiga ham xizmat qiladi.

Xulosa

Har bir yoshning qobiliyati va imkoniyatini ko‘ra bilish, uni qo‘llab-quvvatlash va to‘g‘ri yo‘naltirish — bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Shu sababli yoshlar yetakchisi va maktab maslahatchisi o‘zaro hamjihatlikda, aniq reja va maqsad asosida faoliyat olib borsa, maktabdagi yoshlar bilan ishlash samaradorligi yanada yuqori bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Li, H., Wang, Y., Chong, D., Rajendra, D., Skitmore, M. Fine-Kinney fuzzy-based occupational health risk assessment for workers in different construction trades // *Automation in Construction*. 2024. Vol. 168.
2. Ayvaz, B., Tatar, V., Sağır, Z., Pamucar, D. An integrated Fine-Kinney risk assessment model utilizing Fermatean fuzzy AHP-WASPAS for occupational hazards in the aquaculture sector // *Process Safety and Environmental Protection*. 2024. Vol. 186. P. 232–251.
3. İnanlı, A., Özbakır, O. Comparative Analysis of Hazard Identification and Risk Assessment Methods in Ağrı Cement Factory: Fine-Kinney vs. 3T Approach // *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*. 2024. Vol. 14, No. 2.
4. Demir, Y., Ersöz, M., Özcan, H. K., Demir, G. Occupational health and safety in a hazardous waste disposal facility using Industry 4.0 technologies: A Fine Kinney risk analysis // *Frontiers in Life Sciences and Related Technologies*. 2024. Vol. 5, No. 3.
5. Özçelik, T. Ö., Yalçın, A. Y., Çetinkaya, M., Aker, A. Risk assessment with the fuzzy Fine-Kinney method in a business operating in the metal industry // *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*. 2025. Vol. 31, No. 1. P. 308–317.
6. Ayvaz B., Tatar V., Sağır Z., Pamucar D. An integrated Fine-Kinney risk assessment model utilizing Fermatean fuzzy AHP-WASPAS for occupational hazards in the aquaculture sector // *Process Safety and Environmental Protection*. 2024. Vol. 186. P. 232–251.